

[Steen Folke]

læg lidt inde på, at der er forskellige forudsætninger, der kan gøres dér. Det er bl. a. et spørgsmål, om denne løn skal indføres pr. 1. april eller pr. 1. august. Det gør en betydelig forskel. Det skal vi ikke føre nogen længere debat om ved denne lejlighed, men jeg tror nok, at man i den retning sikkert kan regne med, at regeringen kan regne rigtigt. Jeg må sige, det ikke er dér, jeg normalt har den største mistillid til regeringen – det er først, når det kommer til det politiske.

Hr. Erling Olsen afviste med nogle formelle grunde en politisk stillingtagen til det dagsordensforslag, der er fremsat. Jeg synes selvfølgelig, det er lidt beklageligt, at man ikke ønsker at tage politisk stilling; indirekte gør man det på en måde alligevel, men det kommer ikke så tydeligt frem. Jeg kunne da godt tænke mig at spørge hr. Erling Olsen, om dette, at det kun er af rent formelle grunde, man afviser denne dagsorden, betyder, at socialdemokratiet fra nu af, og til vi når frem til tredje behandling af finanslovsforslaget, vil lægge sig i selen for at gennemføre en godtgørelse til EFG-lærlingene på et helt andet niveau end det beløb, man når op på med de 25 mill. kr., der bliver bevilget ifølge den aftale, der er indgået mellem socialdemokratiet og det radikale venstre. Hvis der i socialdemokratiet er politisk vilje til at gøre dette, så mener jeg, at det ville være på sin plads at få det udtalt her fra talerstolen.

Jeg synes, det da altid ville være noget, hvis man kunne få klargjort, at socialdemokratiets afvisning af vores dagsordensforslag i dag alene sker af formelle grunde, at det reelle indhold i forslaget kunne man godt gå ind for, og at man agtede at arbejde for noget i den retning i den tid, der hengår fra anden behandling til tredje behandling. Jeg vil altså bede den socialdemokratiske ordfører, hr. Erling Olsen, om her fra talerstolen at tilkendegive, at man er rede til dette.

Alfred Hansen (DR):

Vi mener fra retsforbundets side ikke, det kan være meningen, at vi skal bestemme finanslovens udformning ved hjælp af dagsordensforslag. Der er mange ting, også vi kunne ønske ændret i finanslovsforslaget. Det har vi modsat VSerne tilkendegivet i form af ændringsforslag, og det mener vi også venstre-socialisterne burde gøre.

Vi kunne måske godt tænke os et dagsordensforslag, som pålagde regeringen at stoppe jordspekulationen og påpegede de penge, det kunne bringe ind i statskassen. Vi kunne pege på, at de uddannelsessøgende har fået for lidt, og at man ikke har løst deres problemer. Det ønsker vi imidlertid ikke, og vi kan ikke medvirke til en vedtagelse af dette dagsordensforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af *Steen Folke* (VS) (se foran)
forkastedes, idet 5 stemte for, 102 imod; 11 stemte hverken for eller imod.

Lovforslagets §§ 1–28 og 30–32 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget gik herefter til fornyet behandling i finansudvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om sikring af fødende kvinder og spæde eller nyadopterede børn [af Tove Jørgensen (DKP) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 42. Fremsat 13/1 78).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Eva Gredal):

I lighed med, hvad jeg har sagt før om tidligere fremsatte forslag om en forbedret barselhvileordning, vil jeg også denne gang understrege, at der er etableret et samarbejde mellem børnekommissionen og ligestillingsråd om dette spørgsmål. Fællesudvalget har afgivet betænkning til formændene for de organer den 1. februar 1978, og når børnekommissionen og ligestillingsrådet har behandlet betænkningen, forventer jeg at modtage den. Jeg vil derfor påpege, at vi bør have lejlighed

[Socialministeren]

til at vurdere dette materiale, inden der træffes beslutning.

Generelt vil jeg også gerne sige, at regeringen naturligvis er opmærksom på de problemer, en utilstrækkelig barselorlov indebærer, og alle de fordele på flere fronter, som forbedrede regler ville kunne give, og det er netop også baggrunden for, at børnekommissionen bl. a. har fået til opgave at overveje, hvilke ændringer der bør foretages på hele dette område. Barselhvileproblemerne kan ikke behandles isoleret, men skal ses i en bredere sammenhæng. Jeg har nogle kommentarer til enkelte punkter i forslaget.

Jeg er forundret over, at det foreslås, at kvinder i tilfælde af dødfødsel, barnets ophold på hospital eller bortadoption skal have ret til fravær i 8 uger efter fødslen med fuld dækning for indtægtstab. Ud over at der nu foreslås fuld dækning for indtægtstab, vil denne bestemmelse kunne stille kvinderne ringere end i dag. I forbindelse med fødsel udbetales dagpenge i 14 uger, uanset om der foreligger uarbejdsdygtighed i hele perioden. Dagpenge i 14 uger udbetales således ved bortadoption, dødfødsel, eller hvor barnet dør kort efter fødslen.

Endvidere er der mulighed for, at en kvinde i forbindelse med barnets ophold på sygehus kan genoptage arbejdet inden 14 ugers periodens udløb, og såfremt hun i tilknytning til barnets udskrivelse på ny er fraværende fra arbejdet og udskrivelsen finder sted inden 6 måneder, har hun ret til dagpenge for den del af perioden, der var tilbage ved arbejdets genoptagelse.

Der foreslås endvidere ret til vederlagsfri hjemmehjælp i 14 dage. Her kan jeg nævne, at der efter bilstandsloven allerede nu er mulighed for at yde hjemmehjælp i forbindelse med fødsel ud fra en konkret vurdering af behovet i hvert enkelt tilfælde. På baggrund af forslagets økonomiske konsekvenser forekommer det mig ikke at være en socialpolitisk hensigtsmæssig anvendelse af ressourcerne, at hjemmehjælpen skal ydes ganske uden hensyn til behov og indtægt. Dette vil i øvrigt heller ikke være i overensstemmelse med principperne i bilstandsloven.

Jeg kan kun være enig i, at alle familier med børn under 1 år skal sikres ret til en intensiv sundhedspleje. Denne ret er allerede sikret ved lov om sundhedsplejerskeordningerne, og det er pålagt kommunerne ved an-

sættelse af sundhedsplejersker at yde vederlagsfri vejledning og bistand med hensyn til sundhedstilstanden hos børn. Jeg har fået oplyst, at ikke alle kommuner for tiden er i stand til at opfylde lovens krav, idet der er en vis mangel på sundhedsplejersker, og af samme grund har man midlertidigt udvidet uddannelseskapaciteten på dette område.

Jeg vil endelig nævne, at en stor del af de spørgsmål om opsigelse i forbindelse med graviditet, advancementsmuligheder m. v., som er taget op i dette forslag, allerede er tilgodeset i det nyligt fremsatte forslag om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse. Det er samtidig foreslået at ændre forskellige bestemmelser i den eksisterende lovgivning, som er i modstrid med princippet om ligebehandling. Det drejer sig om bestemmelser, som tager sigte på forskelsbehandling på grund af graviditet, f. eks. mulighed for fremtidig graviditet eller fravær i forbindelse med graviditet og fødsel.

Med hensyn til økonomien i forslaget vil jeg også godt sige et par ord. Det er et punkt, som forslagsstillerne kommer forholdtvis nemt over. De samlede offentlige udgifter til dagpenge og hjemmehjælp må antages at være i størrelsesordenen 2-2¹/₂ mia kr. I forhold til de nuværende udgifter er der tale om nettoudgifter på 1¹/₂-2 mia kr. Det er vanskeligt at vurdere de mulige besparelser på andre offentlige udgifter.

Som det er fremgået af mine indledende bemærkninger, finder vi ikke tidspunktet egnet til at træffe endelige beslutninger, idet vi afventer børnekommissionens og ligestillingsrådets behandling af den netop afgivne betænkning.

Tove Frederiksen (S):

Det er et aktuelt og meget væsentligt emne, der er tale om i dette forslag. Det er muligvis også grunden til, at det jævnlige dukker op med nogenlunde samme indhold.

Som socialministeren har understreget ved flere lejligheder, kulegraves hele problematikken om forbedring af barselhvileordningen. Som tidligere lovet har et udvalg afgivet betænkning til de i denne forbindelse relevante to instanser, nemlig børnekommissionen og ligestillingsrådet, som nu arbejder videre med betænkningen ud fra den betragtning, at det er nødvendigt med analysering og konse-

[Tove Frederiksen]

kvensberegning af de forslag, der fremlægges til endelig vedtagelse.

De generelle betragtninger i forslaget er jeg enig i. Den vordende moder skal skånes for belastende fysisk og stressende arbejde, der kan skade hende og det kommende barn. Vi er enige i, at det lille barn skal have tæt kontakt med begge forældre efter fødslen så meget som overhovedet muligt, og i, at den nye moder skal have tid til at restituere sig efter fødslen. Forhåbentlig er vi også enige om, at andre samfundsgrupper skal leve under gode og trygge kår.

Forslaget vil medvirke til at skabe kønsdiskrimination, som vi netop i øjeblikket prøver på at arbejde os væk fra. Hvis forslaget skulle gennemføres i sin fulde konsekvens, ville det betyde, at kvinder i den føde-dygtige alder ville få meget svært ved overhovedet at komme ind på arbejdsmarkedet.

Socialministerens gennemgang af forslaget påviser tydeligt forringelser i forhold til det bestående. I dag udbetales f. eks. dagpenge i 14 uger i forbindelse med fødsel, hvor forslaget kun anbefaler 8 uger. Om sundhedsplejerskeordningen her i landet er der at sige, at den stort set fungerer godt og er betydelig mere effektiv, end forslaget ønsker. Det er selvfølgelig ikke kun børn under 1 år, der skal sikres den betryggende foranstaltning, en sundhedsplejerskeordning er, og man satser da også på at kombinere småbørns- og skolesundhedspleje til en effektiv pleje af alle børn.

Også hjælp i hjemmet er sikret i forbindelse med bistandsloven, sådan at dette ikke behøver at være et problem overhovedet.

Det kan være ønsketænkning, når man tager udgangspunkt i, at alle oppebærer samme lønninger, og uden videre foreslår, at faderen får 14 dages omsorgslov, hvis han ønsker det, og får fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste.

Det er i denne forbindelse ikke et spørgsmål om, hvorvidt man klare det, men hjemmehjælperlønninger ligger ikke i den høje ende af skalaen, hvad man meget let kan forestille sig at nogle fædres lønninger gør.

Dermed er man tilbage til det ikke uvæsentlige, som socialministeren også har nævnt: hvordan skaffer man disse penge plus dækning for en hel del andre ekstra udgifter, som dette forslag indebærer?

Socialdemokratiet ønsker de bedst tænkelige forhold for børn, for store og små og for forældre, både nye og ældre forældre, men vi er samtidig forpligtet til at være realistiske og se på det muliges kunst.

Derfor afviser vi forslaget her og venter på at se tingene i sammenhæng med resultatet af det udvalgsarbejde, som jeg har nævnt allerede er i gang.

Wissing (FP):

Til det forslag til folketingsbeslutning, som her er fremsat af fru Tove Jørgensen m. fl., vil jeg på fremskridtspartiets vegne fremsætte nogle få kommentarer.

Rent principielt kan jeg give forslagsstillerne ret i, at det må være rigtigt at sikre gravide kvinder, der er beskæftiget på arbejdsmarkedet, en rimelig pause fra arbejdet i forbindelse med fødslen. En sådan pause er allerede sikret i den nuværende lovgivning, hvor der gives ret til en barselhvileperiode på 14 uger. Men som bekendt findes der stadig væk kvinder, som må nøjes med en betydelig ringere bistand i tilfælde af graviditet. Det gælder de kvinder, der er selvstændige eller medhjælpende hustruer; de har ifølge dagpengeloven kun ret til barselhjælp i 4 uger. Så længe der består så store forskelle i samfundets behandling af gravide kvinder, må det være et spørgsmål, om det er rimeligt at foreslå dels en udvidelse, så ordningen også kommer til at gælde kvinder uden for erhvervslivet, dels en forlængelse af barselhvileperioden for dem, der i forvejen er mest begunstiget på dette område. I fremskridtspartiet mener vi ikke, at det kan være rigtigt.

Med hensyn til den del af forslaget, der går på sikring af barnet, bl. a. ved at en af forældrene skal påtage sig pasningen i det første halve år efter barnets hjemkomst, uanset om det drejer sig om en fødsel eller en adoption, så kan jeg kun være helt enig i, at det sikkert ville være et stort gode for langt de fleste børn. Men at det skulle være en sag, der angår det offentlige på den måde, at det er de offentlige kasser, der skal yde fuld erstatning for indtægtstab, det er jeg helt uenig med forslagsstillerne i. Det at sætte børn i verden må efter min mening stadig være et personligt anliggende, der ikke fordrer nogen offentlig indblanding, men i høj grad lægger et personligt ansvar over på forældre-

[Wissing]

ne. Et sådant ansvar må selvfølgelig også omfatte de økonomiske pligter. Fra fremskridtspartiets side vil vi derfor tage afstand også fra denne del af forslaget.

Den sidste del af forslaget vil jeg gå meget let hen over; den omhandler kun sikring af en række rettigheder. At der til rettigheder oftest er knyttet pligter, har man tilsyneladende helt overset.

At forslaget heller ikke fortæller noget som helst om, hvorfra de, der skal betale de betydelige omkostninger, der er tale om, skal skaffe disse midler, skal dog også nævnes. Det viser nemlig, at hele forslaget er udtryk for en helt urealistisk overbudspolitik, som forhåbentlig kun meget få medlemmer i dette ting kan tage alvorligt.

Fremskridtspartiet vil ikke medvirke til gennemførelsen af den slags forslag.

Henrik Toft (V):

Venstre er helt indstillet på at give bedst mulige vilkår for mødre og deres børn såvel i graviditetsperioden som i den første tid efter fødslen. Spørgsmålet er så, hvordan vi gør det bedst. Vi må appellere til, at så mange som muligt selv klarer opgaven; så bliver der bedre råd til at hjælpe dem, der ikke selv kan klare det.

At det skulle være muligt med rimelighed at fremsætte lovforslag og gennemføre dem i overensstemmelse med de punkter, der er stillet op i beslutningsforslag nr. B 42 om sikring af fødende kvinder, tror vi i venstre ligger et godt stykke ude på overdrevet.

Derfor anbefaler venstre ikke, at regeringen skal fremsætte lovforslag som foreslået.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Man kan genkende adskillige punkter fra tidligere forslag fremsat af kommunisterne, men jeg må da indrømme, at dette forslag er udvidet betydeligt.

Vi har også behandlet andre forslag om barselorlov i denne samling, og jeg vil gerne ligesom hr. Wissing spørge: hvor bliver de selvstændige og de medhjælpende hustruers barselorlov af? De er overhovedet ikke medtaget i de barselorlovsforslag, vi har haft til behandling.

Der er her fra tingets talerstol givet udtryk for fra mange partiers side, at vi skulle se at få forbedret barselorloven, og deri er det

konservative folkeparti enig. Men til dette forslag kan vi ikke medvirke.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Jeg vil nok ikke tage så kategorisk afstand fra forslaget, men ligesom ministeren henviser til, at det må indgå i den samlede behandling af de fremsatte forslag. Jeg vil godt benytte lejligheden til at rykke for betænkningen fra børnekommissionen, så at vi kan få gang i arbejdet. Som det allerede er nævnt, ligger der jo en del forslag og venter på at blive behandlet. CD har også stillet forslag, som ligger og venter. Jeg forstår, det er en nødvendighed at vente for at få koordineret tingene og få det bedst mulige forslag gennemført.

I det forslag, der ligger her, er der mange gode ting; men der er ikke nogen, der siger, at det er den ideelle løsning; den må vi komme frem til gennem en udvalgsbehandling.

Ebba Strange (SF):

Jeg kan tilslutte mig den almindelige venter på betænkninger, og medens vi venter, kan vi jo godt diskutere tingene videre.

Efter SFs mening har DKP fat i en ende her, som vi i de tidligere forslag ikke har gjort ret meget ved – hvilket i hvert fald var en mangel ved socialistisk folkepartis forslag – nemlig perioden før kvinderne føder. Det var ikke, fordi vi havde glemt det i forbindelse med SFs forslag, men fordi vi syntes, det hørte en anden lovgivning til.

Jeg synes, det er godt, kommunisterne nu tager fat på det, for fra de rapporter, vi får rundt omkring fra, ved vi, hvor svært det er for kvinder, der har arbejde, medens de går gravide, at få anerkendt de vanskeligheder, der er knyttet til graviditeten, som sygdom, der giver dem ret til dagpenge, for det er lægerne, der skal tage stilling til, om den pågældende gravide kvinde er syg eller ej.

Vi har i SF et idealforslag, som bygger på, at det må være den gravide kvinde selv, der er den bedste til at skønne, om det, hun fejler, altså den lidelse, hun har, er af en sådan art, at hun bliver nødt til at blive hjemme fra arbejde og bliver nødt til at have dagpenge. Jeg synes, det er meget vigtigt at få drøftet mulighederne for det.

Kommunisterne foreslår, at man skal kunne få fri fra sit arbejde og få fuld dækning

[Ebba Strange]

for indkomsttab, når der er 8 uger til fødslen. Mit spørgsmål er altså: er det kvinden selv, der skal vurdere, om hun nu er nødt til at holde fri, eller hvem er det, der skal vurdere det? Der er jo, som det også står i bemærkningerne til lovforslaget, regler i dette land, der gør, at de, der har de vanskeligste vilkår under svangerskab og fødsel, er de kvinder, der har det strengeste arbejde. Det er helt givet, at der er en uretfærdighed dér, som der bør rettes op på.

Jeg synes, der er meget interessante tanker i kommunisternes forslag, og med hensyn til tiden før fødslen kan jeg sige på SFs vegne, at vi stort set kan slutte 100 pct. op bag det.

Med hensyn til den anden del af forslaget, der handler om sikring af barnet, vil man vide fra tidligere behandlinger, at socialistisk folkepartis forslag også opererer med en 26 ugers periode for alle børn, mens vi opererer med en periode på 9 måneder for forældre. Vi er kede af, at kommunisterne har lagt sig så fast på, at de 26 uger skal tilfalde moderen. Vi havde hellere set, som det er i SFs forslag, at man kan dele dem. Jeg forstår hensynet til den ammende kvinde. Jeg forstår i det hele taget hensynet til kvinderne, og der er ikke spor tvivl om, at de første par måneder, de første 3 måneder, er det helt naturligt – der vil sandsynligvis heller ikke blive tale om andet – at det bliver mødrene, der skal have barselperioden, men hvor der ikke ammes ud over de 2-3 måneder, er der efter SFs mening god grund til at lade perioden kunne deles mellem faderen og moderen af hensyn til barnets mulighed for at knytte sig til faderen, af hensyn til faderens mulighed for at knytte sig til barnet, af hensyn til et rigere familieliv i det hele taget og en god udvikling for barnet. Men det kan vi vende tilbage til i udvalgsarbejdet.

Vi er enige i de 14 dages omsorgslov. Vi ville altså gerne have prioriteringen vendt om, sådan at det først og fremmest var faderen, der havde ret til de 14 dages omsorgslov umiddelbart efter fødslen. Hvis der ikke er en far til stede, der kan tage de 14 dage, så er det efter SFs mening rimeligt, at der ydes vederlagsfri hjemmehjælp.

Vi er også meget interesserede i afdeling C i forslaget, der handler om rettigheder i forhold til arbejdsmarked og uddannelsessituation, og vi glæder os til, at vi kan begynde at

stille spørgsmål i socialudvalget om de forhold.

Socialministeren nævnede, at man havde været inde på disse problemer i forbindelse med ligestillingsdirektivet fra EF, og det er jo rigtigt, men spørgsmålet er: hvordan vil socialdemokraterne, den socialdemokratiske regering stille sig, hvis der herinde fra et folketingsflertal bliver stillet krav til arbejdsmarkedets parter om, at der skal en særlig sikring til mod afskedigelse under graviditet, barsel- og forældreorlov? Det synes jeg nok jeg er spændt på at erfare til sin tid.

Alt i alt er vi positivt indstillet over for mange af tankerne i forslaget, mens der er andre punkter, hvor vi synes vi selv er kommet med bedre ideer.

Grethe Philip (RV):

Vi er i det radikale venstre enige i en hel del af de intentioner, der ligger bag ved forslaget. Også vi finder, at der er et stort behov for at få vores barselhvile forbedret, både af hensyn til moderen og hendes helbred, men da også i høj grad af hensyn til barnet. Vi er også enige i, at der kan være noget værdifuldt i at skabe muligheder for, at faderen kan blive hjemme hos det lille barn en tid efter fødslen. Vi mener, at hvis forældrene indbyrdes kan finde en sådan arbejdsdeling, så kan det være værdifuldt, også af hensyn til barnet, som sagt.

Men som forslaget er udformet, drejer det sig jo om ganske overordentlig store beløb. Vi forstod på socialministeren, at det var beløb af milliardstørrelse. Det hænger bl. a. sammen med, at det kommunistiske parti har taget munden meget fuld og forlanger, at der under barselhvilen skal være fuld dækning for indtægtstab. Jeg ville tro, at mange ville være overordentlig glade, hvis man blot kunne få barselhvilen udvidet – også med de gældende bestemmelser om, at der ikke er fuld dækning for indkomsttab, men at der kan udbetales dagpenge i barselperioden.

Vi ved godt, at det forslag, der ligger her, drejer sig mere om en målsætning, man kan stille op, end om noget, der vil blive vedtaget her inden samlingens udløb. Det, vi realistisk kan drøfte og kan drøfte indgående, er, om vi dog ikke meget hurtigt kunne komme igennem med en løsning af nogle af de mest påtrængende behov. Blandt sådanne meget

[Grethe Philip]

påtrængende behov vil jeg som tidligere ordførere, bl. a. fru Ebba Strange, pege på behovet for at kunne være hjemme i den sidste periode af graviditeten, også uden at der foreligger egentlig sygdom. Vi har en del erfaringer for, at en graviditet, der er for tung i den sidste ende at gennemføre for kvinden, kan medføre alvorlig skade på fosteret og dermed få meget langtrækkende ulykkelige følger for barnet. Jeg tror, det er et af de punkter, vi først skal sætte ind på.

I øvrigt vil der jo også for børn, hvor der måske ikke har været særlige problemer under graviditeten, men hvor barnet er født for tidligt eller født med defekter, være problemer, som kan føre til, at moderen har brug for en længere barselhvile. Det gælder bl. a., hvis barnet er indlagt på hospital i den første tid efter fødslen.

Som det tredje problem, jeg mener i særlig grad trænger sig på, vil jeg nævne de medhjælpende hustruers og de selvstændige kvindelige næringsdrivendes barselhvilebestemmelser, som jo går ud på, at de principielt kun har 4 uger, hvor lønmodtagerne har 14 ugers barselhvile. Det er noget, vi har peget på fra det radikale venstre en hel del gange. Det ville ikke koste så forfærdelig meget i hvert tilfælde at udvide barselhvilen noget; bare en fordobling af barselhvilen ville jo være en hjælp for disse kategorier af kvinder.

Socialministeren sagde, at regeringen nu ville afvente den redegørelse, der kommer fra børnekommissionen efter forhandlinger med ligestillingsrådet. Jeg forstår meget vel, at man fra regeringens side, når man selv har rejst dette spørgsmål over for kommissionen, må afvente resultatet, men jeg vil da igen her i dag efterlyse den samlede oversigt fra regeringens side over de sociale behov, der trænger sig på, så vi nu ikke går hen og vedtager noget for et enkelt stort område, uden at vi har inde i billedet andre måske lige så påtrængende behov.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Folketings beslutningens ordlyd: »sikring af fødende kvinder og spæde eller nyadopterede børn« tror jeg alle kan være enige i. Det er også gået igennem i de forskellige ordføreres indlæg, selv om nogle måske afviser forslaget, at det vil man gerne være med til.

Det, vi altså er uenige om, er måden, det skal gøres på.

Kristeligt folkeparti vil stille sig positivt over for tendenserne i dette forslag såvel som i de andre forslag, der ligger til behandling i socialudvalget – herunder selvfølgelig også vort eget forslag. Vi finder, at det er et område, hvor det er meget vigtigt, at vi ikke bare snakker, men finder frem til noget, som vi kan enes om, til noget, der kan skabes et flertal for, og vi håber, at det meget snart vil lykkes i hvert fald at få udvidet barselhvilen så langt, som vi nu kan blive enige om. Vi finder også, at det er vigtigt, at det kommer til at gælde ikke bare lønmodtagere, men også selvstændige. Som vi har hørt indtil flere gange nu, har de en urimelig kort barsel- orlov – hvad der selvfølgelig er begrundet, men vi finder ikke, at disse begrundelser er væsentlige.

Vi finder, det er meget vigtigt, at vi får sikret også perioden før fødslen, og vi mener, at det er noget, som man hurtigt må kunne klare. Hvis man ved, at der er fare på færde, kan det ikke være rimeligt, at man tager den risiko. Vi håber, at der hurtigt kan ske forbedringer her.

Vi vil også gerne pege på, at det er vigtigt, at de, der selv passer deres børn, eller som ikke er ude på arbejdsmarkedet, også bliver sikret på forskellig vis. Derfor har vi foreslået, at der ud over barselhvilen kan ydes et beløb til dem, der bliver hjemme og passer deres børn selv.

Vi ved jo, at hvis vi skal til at betale fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste, så bliver det umådelig dyrt, og vi kan så diskutere, om det kan være rimeligt. Ét er i hvert fald sikkert, nemlig at de penge, man vil investere her, er godt investeret. Derfor gælder det om at finde frem til en fornuftig og god ordning.

Kristeligt folkeparti vil gå meget positivt ind i udvalgsbehandlingen af alle de fremsatte forslag og håber, det vil lykkes så hurtigt som overhovedet muligt at få et resultat frem.

Alice Hedegaard (DR):

Da dette beslutningsforslag er delt op i punkterne A, B og C, vil jeg tage det punkt for punkt.

Punkt A 1. – de 8 uger, forslagsstillerne vil give den gravide ret til at forsømme sit arbej-

[Alice Hedegaard]

de i før fødslen – forstår jeg sådan, at det skal forhindre det, der sker i dag, nemlig at det fratrækkes barselorloven, når en gravid f. eks. bliver forkølet eller får andre almindelige sygdomme før fødslen. Det samme sker i de tilfælde, hvor det konstateres, at kvinden skal føde tvillinger og hun derfor indlægges i op til to måneder før fødslen for at forhindre for tidlig fødsel. Jeg har selv tidligere fremhævet dette forhold som meget uheldigt og uretfærdigt og kan derfor med stor sympati støtte dette punkt i forslaget.

Punkt A 2. Her er jeg også enig. Mange kvinder har store gener, især i begyndelsen af svangerskabet. Da enhver kvinde, der er ude i erhvervslivet, ved, at hun som gravid er stærkt udsat for opsigelse, er jeg ikke nervøs for, at hun vil misbruge denne ret til at være fraværende.

Punkt A 3. Nu burde der jo slet ikke være noget arbejde, der var risikofyldt, hverken for gravide eller andre, men det er et helt andet problem. Jeg har i Tidsskrift for Lægevidenskab læst, at man er ved at undersøge disse sammenhænge mellem fosterskader og arbejdsmiljø – en undersøgelse, hvis resultat ifølge tidsskriftet snart foreligger. Forhåbentlig vil disse undersøgelser bevirke, at der – alt efter resultaterne – vil komme strengere regler for at forhindre disse tragiske fosterskader. Spørgsmålet er, om man kan påbyde arbejdsgiveren at skaffe risikofrit arbejde. Hvis han ligefrem skal sige en anden op for at skaffe den gravide andet arbejde, så opnår man jo ikke så meget. Skal han yde fuld dækning for indtægtsstab, kan det måske indebære, at man undlader at ansætte kvinder i de virksomheder, som arbejder med de stoffer, der vil blive erklæret for farlige. Jeg tror, det bliver et meget vanskeligt problem at løse, selv om jeg absolut mener, at det bør forhindres, at kvinden og fosteret skades.

Punkt A 4. De nævnte situationer, hvor kvinden enten skal bortadoptere sit barn eller føder et dødt barn, må give anledning til, at hun får 8 ugers orlov. Det er to så belastende situationer, at det kræver rekreation. Barnets ophold på hospital, eventuelt ved for tidlig fødsel, mener jeg derimod godt kan indgå i de 26 ugers orlov. Moderen kan i det tilfælde opholde sig på hospitalet det meste af døgnnet, amme og selv være med til dets pasning. Jeg mener derfor ikke, det er påkrævet med 8 ugers ekstra orlov. Ikke fordi

jeg ikke under kvinden denne frihed, men fordi jeg synes, vi skal passe på ikke at kræve mere, end hvad der synes rimeligt.

Punkt A 5. Deri er jeg enig.

Punkt B 1. Retsforbundet har ved tidligere lejligheder støttet forslag om 26 ugers barselorlov og kan derfor også tilslutte sig dette punkt – specielt at det er moderen, der skal have denne ret. Som jeg også tidligere har sagt, kan vi ikke følge tanken om, at fædre skal have barselorlov.

Punkt B 2 kan vi ikke tilslutte os. Adoption er i vore dage lidt af en bekostelig sag, idet de fleste børn – om jeg så må sige – importeres. Det er stort set mennesker med gode indtægter, det drejer sig om. Jeg mener derfor, at adoptivforældre i beregningen af deres omkostninger må tage hensyn til eventuel tabt arbejdsfortjeneste, hvis de ønsker orlov. Som oftest drejer det sig om lidt større børn, og problemet med amning findes i hvert fald ikke. Jeg er ikke engang sikker på, at det er til gavn for barnet. Hvis et udenlandsk barn på f. eks. 3–4 år kommer til et nyt land og nye forældre og efter 26 uger måske er faldet til og har vænnet sig til sin nye tilværelse, så skal dette barn pludselig ud i en helt ny situation igen og begynde på en ny livsform.

Punkt B 3. Her er vi enige.

Punkt B 4 er jeg bestemt ikke enig i. Jeg mener ikke, at alle kvinder har behov for 14 dages hjemmehjælp. I de tilfælde, hvor det er påkrævet, får man jo denne hjælp, hvis læge eller sundhedsplejerske skønner det nødvendigt. Men 14 dages obligatorisk hjemmehjælp ville være en bekostelig affære, og der findes masser af kvinder, for hvem en fødsel ikke er værre, end at de kan klare at passe børn og hus efter deres hjemkomst. Jeg mener heller ikke, at faderen skal have fuld løn, hvis han ønsker 14 dages orlov i forbindelse med fødslen. Man kender gerne fødselstidspunktet i nogenlunde god tid i forvejen, og fædrene kan eventuelt gemme noget af deres ferie til dette formål.

Punkt B 5. Jeg har helt personlig intet kendskab til, at sundhedsplejen ikke fungerer godt, men jeg har på de tidligere talere forstået, at der er enkelte steder, hvor det ikke går så godt. Det er meget ønskeligt, at det bliver så godt som muligt, og jeg vil godt medgive, at nogle sundhedsplejersker kunne

[Alice Hedegaard]

trænge til en opfriskning af deres uddannelse.

Punkt C 1 og C 2 synes at være rigtige og retfærdige. Det samme gælder punkt C 3 og C 4, medens vi kun delvis kan gå ind for punkt C 5, idet vi stadig mener, at adoptanter selv må erholde de udgifter, der er forbundet med adoption og eventuel orlov, medens vi kan støtte forslaget, når det drejer sig om den biologiske moder.

Alt i alt må vi sige, vi er positive over for forslaget.

Tyroll (VS):

Nu har vi jo efterhånden nogle gange fået lejlighed til at tage stilling til barselorlov-problematikken, senest ved behandlingen her i salen den 10. november, hvor SF havde forslag fremme, og hvor flere borgerlige partier ligeledes havde nogle meninger at give til kende på dette område.

Jeg vil igen sige – i modsætning til flere borgerlige ordførere – at det er stadig væk sådan, at VS opfatter hele spørgsmålet om børnefødsler og børns opvækst som et samfundsmæssigt anliggende og et samfundsmæssigt ansvar, og at vi derfor ønsker at medvirke til sikringen af den fødende kvindes og barnets og i det hele taget familiens tarv.

Jeg skal ellers ikke ved denne behandling tage for mange af de ting op, som vi tidligere har sagt – den 10. november og også ved tidligere behandlinger – men mere koncentrere mig om nogle af de ting, som vi nævnte i forbindelse med de tidligere behandlinger, som vi ikke rigtig synes var dækket ind, og som vi ønskede skulle dækkes ind. Det var problemet omkring opsparring af anciennitet under graviditet og barselorlov. Det var spørgsmålet om den rette hvile før fødslen for den gravide kvinde. Det var problemerne med at give kvinder under uddannelse ligestilling med arbejdende kvinder. Endelig var det sikring af, at kvinden kan blive genplaceret på arbejdsmarkedet efter fødslen og barselorloven. I det forslag, vi har til behandling i dag, må vi med glæde konstatere, at en række af de punkter, som VS har taget op tidligere, er blevet indarbejdet. Dog må jeg sige, mens vi går og venter på betænkninger og på konklusioner og på, hvordan et samlet forslag om barselorlov kommer til at se ud,

at noget af det væsentlige for VS at få diskuteret er hele spørgsmålet om kvindens genplacering, om sikring af kvindens ligestilling osv. Vi føler os stadig væk ikke sikre på, at de ting, der ligger i dette beslutningsforslag, kan garantere dette.

Det er f. eks. sagt, at ingen skal kunne afskediges, miste uddannelses- eller læreplads eller anciennitet under graviditet, barsel- eller forældreorlov. Jeg tror nok, der er nogle ting her, der trænger til at blive præciseret – og må søges præciseret under udvalgsarbejdet – for vi har jo set, hvordan arbejdsgiverne kan bruge en lang række forskellige begrundelser for de afskedigelser, de foretager: arbejdsmangel osv., uanset om det måtte være reelt begrundet. Der kan jo foretages mange manipulationer på arbejdspladserne, så længe arbejdsgiverne har retten til at lede og fordele arbejdet. Derfor skal vi nok have en præcisering på disse punkter. Her er det selvfølgelig alarmerende at høre, at socialministeren på forhånd føler sig dækket ind af de ligestillingsforslag, som er kommet som direktiv fra EF, og mener, at deri ligger de sikringer, der er nødvendige. Det finder vi ikke. Vi finder stadig væk, at arbejdsgiverne har mulighed for at foretage disse manipulationer.

Det bestemmes i det forslag, vi har til behandling her, at hvis en person afskediges inden for den første måned efter endt barsel- eller forældreorlov, er arbejdsgiveren forpligtet til at udbetale 3 måneders fuld løn til den pågældende. Vi er ikke sikre på, at det umiddelbart vil give den tilstrækkelige sikring. Vi vil nok mene, at der skal andre og mere vidtgående midler til. Der vil bl. a. være problemer med at genplacere kvinden, hvis der i mellemtiden er kommet en vikar ind i arbejdet, som arbejdsgiveren ønsker at beholde. Hvis den pågældende ikke har børn, vil den gravide, der kommer tilbage, højst sandsynligt blive diskrimineret. Her mener vi, der skal gennemføres nogle sikringer.

Jeg vil dog sige, at vi fra VS' side ikke gør os nogen illusioner om, at disse sikringer reelt og helt i bund kan føres igennem via lovgivningen herinde. Vi er helt på det rene med, at hvis denne sikring skal blive reel for kvinderne, ja, så fordrer det, at der er en kampvilje og en kampevne hos arbejderklassen ude på de enkelte virksomheder for at

[Tyroll]

føre det reelt igennem og for at modvirke manipulationer fra arbejdsgivernes side.

Jeg vil lige sige, at også vi mener, der er forskellige punkter i dette forslag, som hænger sammen med andre lovgivningsområder. Det gælder f. eks. forslaget om at sikre gravide kvinder og fosteret over for risikofyldt arbejde på arbejdspladserne. Det mener vi selvfølgelig er problemer, som skal lægges ind under det, vi selv har foreslået, en arbejderstyret bedriftssundhedstjeneste – med tryk på arbejderstyret – som skal modvirke, at der i det hele taget findes et sådant risikofyldt arbejde, som kan medføre disse skader både for den gravide og for fosteret.

Men alt i alt må jeg sige, at vi synes, der er sket en del forbedringer i dette forslag i forhold til tidligere forslag, og vi vil give dette forslag samme positive modtagelse som den, vi gav SFs forslag.

Tove Jørgensen (DKP):

Jeg skal takke ordførerne for CD, for SF, for de radikale, for kristeligt folkeparti, for retsforbundet og for VS for en positiv holdning til i hvert fald dele af det forslag, vi har lagt frem her, og jeg skal beklage den meget ringe forståelse, der er i samtlige borgerlige partier for kvindernes behov for en rimelig barselhvile.

Jeg skal også beklage, at man fra socialdemokratiets side endnu ikke ønsker at løfte sløret for en holdning til disse spørgsmål, selv om vi venter på betænkningen fra børnekommissionen, som var lovet i december måned. Vi er bekendt med, at der skulle holdes møde den 20. februar. Det havde jo været rart, om man kunne høre lidt mere. Jeg mener også, at dette forslag og behandlingen af det nu måske kan bidrage til, at vi får tingene taget frem igen og kommer videre i sagen.

De vigtigste principper i DKPs forslag til barselhvileordning er bygget op omkring 3 hovedområder: for det første kvindens situation i forbindelse med svangerskab og fødsel, for det andet barnets behov for nær tilknytning til forældrene i den første tid og for det tredje sikring af kvindens arbejdsmarkeds-tilknytning og uddannelsessituation. Ingen af de forslag, der hidtil har været til behandling i tinget – og det er jo også blevet nævnt her i dag – har beskæftiget sig med kvindens situ-

ation omkring fødselstidspunktet, selv om der har været forslag om sikring mod, at kvinderne kunne fyres under svangerskabet. Som det er i øjeblikket, betyder udnyttelsen af retten til at påbegynde barselhvilen 8 uger før fødslen, at tiden efter fødslen nedsættes tilsvarende, således at den samlede periode ikke overstiger 14 uger. Dette har vist sig at være uholdbart for mange kvinder, for de, der på grund af arbejdets art har behov for en tidlig barselhvile, er som regel også dem, der har mest brug for at restituere sig efter fødslen. Dette problem rammer mest kvinderne i industrien, mens kvinder med let arbejde ofte kan fortsætte til umiddelbart før fødslen og som følge heraf er i stand til at drage den fulde nytte af de 14 uger efter fødslen.

DKPs forslag sigter mod at stille alle kvinder lige uanset arbejdets karakter. Retten til 8 uger før fødslen bør ikke medføre nedsættelse af tiden efter fødslen, der ifølge sagkundskaben bør være af mindst 8 ugers varighed. Denne ret til fødselhvile følger moderen og skal ifølge forslaget sikre 100 pct. mod indtægtstab som følge af fraværet.

Derudover ønsker forslagsstillerne, at kvinden sikres under svangerskabet imod arbejde, der indebærer risiko for hende selv eller for fosteret, og også ret til at få godkendt sygedage som følge af graviditetsgener som dagpengeberettiget. I øjeblikket er det sådan, at kun hvis kvinden har en læge, der vil erklære hende egentlig syg, har hun adgang til sygedagpenge, og det er en helt urimelig situation, fordi det kan medføre store indtægtstab, hvis den gravide alligevel er nødt til at blive hjemme.

Reglerne for barseldagpengene er samtidig alt for strikse. Der kræves, at den årlige lønindtægt er af en vis størrelse året forud, og at man inden for de sidste 12 måneder i mindst de 6 har haft en sådan indtægt, og det kræves ligeledes, at der inden for de sidste fire uger før fraværet har været en vis dagpenge-givende indtægt. Det er regler, der især rammer de ganske unge hårdt, dem, der har været ramt af arbejdsledighed eller slet ikke har nået at opnå arbejde. Det er også noget, der rammer bl. a. selvstændige og medhjælpende hustruer, som vi for så vidt regner med er med i dette forslag, fordi vi siger, det er kvinder med tilknytning til arbejdsmarkedet.

[Tove Jørgensen]

Det andet hovedprincip i forslaget drejer sig om barnets ret til 26 ugers forældrepleje. Det er altså en periode, der følger barnet. Det betyder, at taxametret først begynder at tælle fra den dag, da barnet er kommet hjem. Bortset fra tilfælde, hvor barnet kommer med moderen hjem, hvad der jo er det almindeligste, er der altså tale om 26 uger fra fødslen. Men hvis barnet er for tidligt født eller måske skal ligge en måneds tid i kuvøse, regnes perioden først fra hjemkomsten, og det samme gør sig gældende, hvis barnet af andre årsager ikke er i hjemmet fra moderens hjemkomst.

I tilfælde af adoption kan forældreorloven vælges frit af faderen eller moderen, og dér vil jeg lige sige, at vi finder det lige så vigtigt, at der i tilfælde af adoption gives mulighed for nær kontakt den første tid i hjemmet.

Det har tidligere været diskuteret også at give faderen barselhvile – det har jo også været nævnt her i dag – men fra DKPs side er vi af den opfattelse, at et sådant forslag på nuværende tidspunkt er urealistisk og kun vil komme den velstillede del af befolkningen til gode, nemlig dem med fast ansættelse og fuld løn under fravær; det er også det, erfaringerne fra Sverige bl. a. viser.

Endvidere viser alle undersøgelser, at barnet såvel psykisk som fysisk udvikler sig bedst, hvis den naturlige amning kan gennemføres. Skal så mange kvinder som muligt være i stand til det, kræver det imidlertid, at de får den fornødne ro og hvile i ammeperioden, men det er jo meget forskelligt, hvor lang ammeperioden er. Man kan ikke bare sige, det er 3 måneder; vi kender folkeslag, der ammer deres børn op til 2–3 år. Det er ikke, fordi jeg vil ind på det, men vi må bare være klar over, at det er et kulturspørgsmål, og at amningstiden i de industrialiserede lande er nedsat meget, også meget unaturligt.

Hvis forældreorloven imidlertid skal kunne udnyttes af alle befolkningsgrupper, er det nødvendigt, at tab af indtægt som følge af fraværet dækkes med 100 pct. I visse fag ligger dagpengene helt nede på 50–70 pct. af lønnen. Det er illusorisk af forestille sig, at en familie i længere tid vil kunne klare en sådan indtægtsnedgang, oven i købet i forbindelse med en familieførelse. Det er simpelt hen utopi, når man tænker på de huslejer, som unge familier må sidde for i dag.

Det er i øvrigt noget, man bør erindre sig, når man så varmt taler for mændenes barselhvile. Det er en af de ting, som bl. a. børnekommissionen ikke tager højde for i sin betænkning, ifølge det, der er sivet ud. Hvis man forestiller sig, at indtægtstab skal dækkes efter dagpengereglerne, bliver barselhvile og forældreorlov ikke det papir værd, de er skrevet på.

I forbindelse med fødslen sikres der ifølge forslaget ret til omsorgslov for ægtefællen, og i de tilfælde, hvor der enten ikke er nogen ægtefælle, eller hvor ægtefællen ikke kan udnytte retten, tilbydes i stedet gratis hjemmehjælp i 14 dage.

Endelig bør sundhedsplejen i hele landet forbedres og udbygges med henblik på forebyggelse af sygdomme og vejledning af familierne. Dér synes jeg ikke det er tilstrækkeligt, som socialministeren nævner, at vi har en lovgivning i øjeblikket, for vi ved jo, som ministeren også var inde på det, at der er en række kommuner, der ikke lever op til de krav, vi må stille.

Hvis man mener noget med snakken om ligestilling – og her kan jeg ikke lade være med at tænke på debatten den 26. januar i år, hvor såvel arbejdsministeren som fru Inge Fischer Møller svang sig op til at hævde, at de ret intetsigende lovforslag, der var til behandling, som det hed, for at sikre kvindernes ligestilling, var skridt til helt generelt at komme kønsdiskrimineringen til livs inden for arbejdslivet, men hvor vi andre finder, det er lovlige små skridt, socialdemokratiet tager, men det er jo de små skos parti – men hvis man altså mener noget med snakken om ligestilling, er tiden inde nu, for hvis kvinderne skal kunne leve op såvel til den biologiske rolle som moder som til den samfundsmæssige rolle at kunne deltage på lige fod med manden i arbejdslivet, så kræver det et ekstra finmasket net på det tidspunkt, hvor børnene fødes, og hvor kvinden måske står midt i en uddannelsessituation, eller hvor tilknytningen til arbejdsmarkedet svækkes. Løser vi ikke dette problem, opnår vi aldrig reel ligestilling, for her er det, at grunden lægges for næste generations økonomiske uafhængighed, for den reelle ligeløn.

Derfor er det så vigtigt, at kvinden sikres mod fyring under svangerskabet og under forældreperioden. Det er vigtigt, at hun diskrimineres positivt med hensyn til uddannel-

[Tove Jørgensen]

sessituationen, og det er vigtigt, at hun ikke diskrimineres med hensyn til anciennitet, avancement eller pensionstildeling som følge af rollen som moder. Det er endvidere en betingelse, at der, den dag hun begynder igen, er sikkerhed for opnåelse af en daginstitution. Hvis der skal opnås reel ligestilling, er disse krav uomgængelige.

Endelig skal jeg tilføje: det nytter jo ikke så meget, at man, når vi taler om pensionsreform, ser med bekymring på pensionisternes stigende andel af befolkningen, men ikke samtidig ser på, at det også gælder om at udnytte og benytte de ressourcer, der ligger i den kvindelige arbejdskraft. Disse ressourcer kan opveje væksten af pensionsandelen, hvis samfundet vil, og samtidig skal man heller ikke være blind for, at et faldende fødselstal kan blive følgen af at undlade at sikre småbørnsfamilierne. Det kan i sidste ende betyde større tab for samfundet end de øjeblikkelige udgifter til en hensigtsmæssig barselhvileordning.

Med andre ord: det er en form for investering med et givtigt udbytte – for at snakke et sprog, som selv mennesker, der skal have alt omsat til økonomi, kan forstå.

Så vil jeg godt lige komme ind på nogle af de bemærkninger, andre ordførere har gjort, hvis det kan nås.

Tre ordførere har stillet spørgsmål om de selvstændige, og det har jeg svaret på; det er med i forslaget.

Der har også været nævnt nogle problemer med hensyn til tilknytningen til arbejdsmarkedet. Vi er godt klar over, at det ikke dækkes af det forslag, og at det er et spørgsmål, der også vedrører arbejdsmarkedets parter, men vi kan ikke være blinde for, at vi lever i et kapitalistisk samfund, hvor alt ikke ordnes i folketinget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, be-

tragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til lov om oprettelse af sociale forbrugerråd [af Alice Hedegaard (DR) m. fl.].
(Lovforslag nr. L 153. Fremsat 13/1 78).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Eva Gredal):

Allerede i forbindelse med behandlingen af bistandslovsforslaget blev der fra folketingets socialudvalg stillet spørgsmål om oprettelse af sociale forbrugerråd. Dengang tog min forgænger på socialministerposten, hr. Jacob Sørensen, afstand fra tanken om at pålægge de kommunale organer en pligt til at samarbejde med lokale forbrugerorganisationer og henviste i den forbindelse til, at ansvaret for forvaltningen på det sociale område er placeret hos de folkevalgte organer, nemlig kommunalbestyrelsen og det sociale udvalg, og at det derfor må være disse organer, der selvstændigt beslutter, i hvilket omfang man ønsker et samarbejde med forbrugerne.

Socialministeriet henviste dengang endvidere efter at have hørt indenrigsministeriet til de problemer, der ville kunne opstå med hensyn til afgrænsningen af såvel persongrupper som saglige områder. Resultatet blev herefter, at folketingets socialudvalg i sin betænkning om bistandslovsforslaget henstillede til socialministeren, at kommunerne i et cirkulære blev gjort opmærksomme på mulighederne for at etablere forbrugerrepræsentation.

I overensstemmelse hermed blev det i socialministeriets cirkulære om bistandslovens almindelige bestemmelser udtrykkelig nævnt, at der er mulighed for at etablere forbrugerrepræsentation, i det omfang den enkelte kommunalbestyrelse finder det ønskeligt eller nødvendigt. Det er fremhævet i cirkulæret, at forbrugerrådet skal være rådgivende og ikke kan inddrages i behandlingen af sager om bestemte personer.